

NOVINE SLOVENSKE KRAJINE

20 jezero ljudi na tabori v Črensovcih.

Kaj takšega Slovenska krajina ešče nikdar ne vidla, pa Slovenija tudi ne že davno.

Dr. Korošec je izjavo, da je črensovska slovestnost zvin ljub. mednarodnoga mlad. tabora, največja v Sloveniji letos.

V soboto so zgoreli kresovi po Slovenski krajini i naznanjali veseli bližajoči se dogodek. Molilo se je za pokojne dobrotnike slovenskoga naroda, spevale so se pesmi, vrstili so se govori za narod i domovino, vse je sililo v lepo i čisto mesečini višje i višje k dobromi Bogi v zahvalo, ki je dao včakati Slov. krajini te velike slovestnosti.

Proti večeri so priormali širitelje v Črensovcu. Pripelao je gornje aoto gospoda narodnoga poslanca Benka. Zbrali so se po kratkoi plohi pri črensovskom mosti, kde jih je pozdravo g. Rous Matjaš, črensovski kaplan z lepimi, s spodbudnimi rečmi. Nato so se v vrste postavili i šli za križom, s spletenim iz pšeničnih vlati. Križ je nesla deklica v našoj staroj narodnoj obleki z dvema deklicama, v narodnoj noši kre dva kraja, ki sta držale svioni trak, dar g. Klepec Joška, trgovca v Beltincih. Trak je z bele svile i nosi napis 1913 — Širitelje Novin — 1938. Tri deklice so med potjov pozdravile urednika Novin z zbornov deklamacijov. Med igranjem godbe i spevanjem pobožnih pesmi se je šereg širitelov, povešan od vnožine naroda, podao v cerkev k večernicam. Po večernicaj je širitelje, ki jih je bilo okoli sto, godba sprevodila v gostoljubno hišo g. Kolenko Ivana, kde se njim je pripravila hrana z stanovanjem.

Po večerji so se širitelje i dvejezero naroda zbralo pri krasno razsvetljenom Našem Domi. Tu je g. Čontola Matjaš, misijonar z Ljubljane, naše krajine sin, meo pomembni govor na poslušalce od pomena plošče, potrjene na pročelje Našega Doma, štera se je zdaj odkrila. Plošča nosi sledeči napis: „Z mogočno Marijino pomočjo je slabotni duhovnik v Črensovcih leta 1904, dne 8. decembra, izdal mesečnik „Marijin list“ za poglobitev verskega življenja. Leta 1913, dne 8. decembra, je izdal tednik „Novine“ za obrambo narodnih in verskih pravic slovenskega ljudstva ter svobode Slovenko krajine. Leta 1929 je ustanovil prvo posojilnico v Slovenski krajini, leta 1928 pa je zidal „Naš dom“ za katoliško prosveto in ustanovil agrarno zadrugo, ki je priborila kruh našemu narodu. Popotnik, zaupaj v Marijino pomoč!“ Postavljeno l. 1938. sept. 11.

Te napis vodi k Mariji, ve je plošča postavljena v osmini Marijinoga rojstva pred svetkom njenoga nam sladkoga materinskoga imena. Z lampijoni razsvetljen Naš Dom je kazao nepozabno lepo sliko i tri metre visiki križni lampijon, postavljen pred Dom, je vsakom i jasno naznanjao, da samo močna vera v Križanoga i mirno prenašanje od Njega poslanih križov vodi do zmage. Toisto je izrazo tudi napis slavoloka, postavljenoga pred Naš Dom: *Po borbi zmaga, po zmagi krona.*

Zatem se je narod zbrao pri kresi v Črensovcih i poslušao lepe govore gg. Godina Jožefa, kaplana na Jesenicah i Rous Matjaša, akademika z Črensovcu. Ob polnoči je zamrla pesem, legla je mirna noč na naša pola i domove, samo mesec je verostvao i pošilao svoje trake na Slovensko krajino i jo zazibao v sladki sen pa pripravla na davno želno slovestnost.

Razsvetljen visoki križ pred Našim Domom je noso napis: Bog živi širitelje Novin. Križana je njihova pot na zemli, gda širijo krščanski tisk, a čaka je pa zmaga križa: odičeno stanjenje.

Svete meše.

V nedelo rano se je oglašila būdnica žižkovske godbe. Že pred njov je narod romao po cestaj proti cerkvi, v šteroj so se že ob petih začele služiti svete meše. Prvo je služo g. Čontola misijonar za pokojne duhovnike: Ivanocija, Bašo, Sakoviča i Kleklana. Ob pol šestih je služo sveto mešo urednik Novin za žive i pokojne širitelje i dopisnike Novin i pri njej prečisto navzočih širitelov veliki broj. Zatem so služili svete meše ešče sledeči gospodje: Godina Jožef za vse pokojne dobrotnike Slov. krajine, Rous Matjaš za vse žive dobrotnike Slov. krajine, Zadravec Matjaš, črensovski plebanoš, za vse žive i pokojne naročnike Novin i Camplin Ivan, izseljenski duhovnik za vse žive i pokojne izseljence i pokojne vojake Slov. Krajine.

Narod se zbira.

Črensovci so bili opletani kak zaročnica pred zdavanjem, pripravljali so se na srebrno zdavanje. Venec za vencom je obimao hiše i kraje cest, zastav je na stotine plapolalo pri hišaj i na cestaj, samo za šolsko mladino je bilo naročenih petjezero zastavic; biciklisti so eden za drugom prihajali i se srečavali z konjenicov, pešci, narodnimi vozovi. Črensovci so postali kak mravlinjek, tovorni automobili so sipavali iz sebe pridne včelice Slovenske krajine, ki so priletele še od njenih najsevernejših mej i te roj je raseo z uniformiranimi gasilci, Fantovskimi odseki i Dekliški kroški v nedogledno vnožino.

Prihod voditelja slovenskoga naroda dr. Korošca.

Malo po poldevetoj vuri je pripelao aoto g. dr. Korošca k veržejskomi mosti. Gda izstopi iz aotoja, se njemi približa urednik Novin i ga pozdravi z etimi rečmi: „Gospod minister! V imeni naroda Slov. krajine vas prav srčno pozdravljam i vam naznanjam, da vas te narod želno pričakuje. Bog vas prinesi.“ Po tom kratkom pozdravi g. ministra pozdravita našiva dva poslanca, našiva dva sreskiva načelnika, dva predsednika občin Sobota i Lendava pa banski svetnik g. Bajlec. Z g. ministrom je prišeo tudi g. ban, dr. Marko natlačen, ki ga navzoči tudi pozdravijo. V sprevodništvu g. ministra so bili še prelat dr. Slavič, č. kanonik Weiksel iz Križavca, dr. Ahčin, urednik Slovenca i dopisnik Presbyroja iz Ljubljane. Z g. banom je prišla tudi njegova milostiva soproga, štera je dobila burne pozdrave pri proslavi: Živela banovica!

Na črensovskom mosti se je zbrao občinski odbor občine Črensovci, na šteroga čeli je predsednik g. Horvat Anton s sledečimi lepim govorom pozdravo g. ministra:

„Visoko spoštovani gospod minister! Imam veliko čast, da vas v imenu črensovske občine iskreno pozdravljam v naši sredini. Danes se Slovenska krajina, ki je tisoč let stala na braniku slovenskega jezika in na obronku slovenske celokupnosti, pridružuje ostali Sloveniji in od nedelje do nedelje, od tabora do tabora v iskrenem navdušenju slavi 20 letnico svojega osvobođenja z vami, gospod minister, v svoji sredi, ki ste to osvobođenje pripravili. Tudi našo proslavo ste počastili s svojo navzočnostjo, za kar vam je vsa Slovenska krajina, posebno pa še črensovska občina, iskreno

hvaležna. Ko stopate na zgodovinska tla, kjer so pred 25 leti, v času, ko so vsi ljudje skrili svoje glave pod peruti, ko si nihče ni upal govoriti odkrito s svojim najboljšim prijateljem, izklile naše „Novine“, ki so se odločno in z jasno besedo borile za naše narodne in verske pravice in do zmage pripeljale borbo za naše osvobođenje, vam želim, gospod minister, da bi se prav dobro počutili med nami. Želim, da bi vam naše, s krvjo posejano polje in naši dobri ljudje ostali vedno v svetlem spominu. Ta naša skromna proslava naj vam bo v dokaz, da stojimo v vrsti poleg vas, da vas bomo v vaših borbah za dobro slovenskega naroda vedno in povsod podpirali. Kličem vam, gospod minister, in vsem drugim odličnim gostom: Bog vas živi v naši sredi!“

Po pozdravi je izročila šopek rož ministri, Kolenkova Trezika. Po pozdravi g. bana se je g. minister odločio, da peški ide do Našega Doma poldrugi kilometer daleč. Med celov potjov ga je narod navdušeno pozdravljao. Z balkona Našega Doma je gledao g. minister z dospelimi gosti, ki so se še razvrstili po malojdvorani i poslovalnici Doma, krasen sprevod, kakšega Slov. krajina pa tudi prečna Slovenija v menših varašaj nikdar ne vidila.

Sprevod kre Našega Doma

Najprle so jezdec i pozdravljali g. ministra. Bilo jih je 50. Vodo jih je bivši župan Kolenko Ivan z velikov zastavov vrokaj. Že seri kmečki korenjak, ki čaka novo mešo svojega sina, jezd i naprej tistoj povorki, štera se obhaja ob 25 letnici Novin i 20 letnici priključitve Slov. krajine k Jugoslaviji po trđaj na smrt iskanoga urednika Novin, ki so boter bodočega novomešnika i šteroga so skrivali pred boljše viki ravno Kolenko Ivan i njemi še posodili svojo obleko, da je v njej vujšeo krvoločnim zverinam. Kak krasni spomini bože dobrote i previdnosti!

Biciklistov je bilo okoli jezero, šolske dece z zastavicami — vsa čast i priznanje njihovim gg. učitelom i učiteljicam, ki so je zbirali — vno go prek jezero. Njihovo mahanje z zastavicami je napravilo nepopisni prizor. Med decov je počasi korakao voz, dar vrle beltinske občine: sv. Ciril i Metod v družbi mladencov, vsi oblečeni v našo narodno nošo. Lendavska meščanska šola je bila punoštevno zastopana pri sprevodi z svojim učitelstvom, 16 km daleč so prišli vsi z potači. Dobrovolci Slov. krajine, člani društva Soča, širitelje Novin, okoli jezero gasilcov v uniformaj, agrarni interesenti, narodne noše, Fantovski odseki, Dekliški kroški z naraščajom, neorganizirana moška i ženska mladina s prek jezerim številom, na jezere kmetov i kmetice, izseljenci, pozvačini, gostüvanje, vozovi z narodnimi šegami, vse to se je sukalo kak edna reka, reka samoga navdušenja i same lübezni s priznanjem tistomi, ki je Slovincem spravo v Jugoslaviji narodno državo, dr. Korošci. Genliv je bio voz Dokležancov, ki so pripeljali edno ladjico na vozi, v šteroj je sedo človek oblečen kak je bio pred 20 leti urednik Novin, ki so ga v Dokležovji Dokležanci spravili prek Müre i ga rešili z rok boljše viki. Ladjica na vozi je predstavljala ladjico rešitelico i ž nje se je deklamirala krasna pesmica od Müre pred dr. Korošcom.

Pozvač i n pozdravla dr. Korošca.

Širiteo Novin, Casar Joško iz Bogojine, ki je bio pozvač i n, je prišo gor na balkon i zročo pozvač i nsko sekirico z ježom za dar dr. Korošci z etimi rečmi: „Poštüvan i g. minister! Kda naš pozvač i n vodi mladoženca k otari, i gda je vodi domo iz cerkve na gostüvanje, ga na poti hüdobni lüdj e gori stavljao i vno gi pred njim vrata zaperaj o, nešteri pa prek po cesti nastavljo lesene drogove, da nebi mogla mladoženca v cerkev. Zato ma pozvač i n svojo sekero, s šterov tak zapreke odpravi i odpera vrata, hüdobne lüdj e pa poboža z ježovov kožov i njim spüstij nekaj lagoe krvi, da so potem merni. Tüdi vas, gospod minister, napadajo lüdj e, vam stavljao razne zapreke na poti, gda vodite našo lepo nevesto, Slovenijo, k bolšoj bodočnosti. Zato, vam kraj Bogojina izroč i pozvač i nsko sekero kak koristno orožje pri vašem deli. Posekajte ž njov vse ovire, štere vam je bodo na poti nastavili, dajte hüdobnim lüdem piti ježovo juho, dokeč ne bojo vtihi noli. Mi vam pa oblüblamo, da vas bomo pri vašem delu verno podpirali, da bo naša mlada Slovenija naskori prišla v bolšo bodočnost. Bog vas žyji!“ G. minister je pun veselje sprejeo te dar i si ga obdržao za spomin.

Boža služba.

Predgo kak i sveto mešo so opravili mesto zadržanoga apoštolskoga administratora i knezoškofa njihov odposlanec g. dr. Cukala Franc, stolni dekan. Zbranomi 20 jezernomi narodi so prešeli sledeče lepo pismo Prezvišenoga:

„V duhu doživljaj, kako se danes upravičeno raduje verno vrlo ljudstvo drage mi Slovenske krajine. Žal mi je, da nisem mogel priti sam v Črensovcu, kjer je z duhovnimi in svetnimi voditelji zbranih tisoče in tisoče onih, ki se veselijo prave svobode otrok božjih. Po službeni dolžnosti mašujem ob nedeljah za vse svoje škofljane. Zato sem za Slovensko krajino posebej včerašnjo soboto opravil najsve tejšo daritev v ta namen, da bi današnja verska in domoljubna prireditve lepo in vzpodbudno potekla in rodila mnogo dobrega sadu. Boga sem prosil in prosim, naj po Mariji ohrani blago tamkajšnje prebivalstvo v zvestobi do Boga, do svete vere in Cerkev, edino v Bogu in sveti veri. V življenju po veri, kakor nas to uči Cerkev, je naša rešitev: rešitev zmed in zablod, krivic in nadlog sedanjega časa, obenem rešitev za večnost. Prosil sem Boga in ga prosim, naj po Mariji blagoslovi vse, ki so z besedami, po dobrem časopisju, z osebnimi žrtvami ljudstvo učili in vodili, naj ostane zvesto, kakor Bogu tako svojemu narodu in maternemu jeziku. Časopis „Novine“ s svojimi prilogami si je stekel v tem oziru trajnih zaslug. Prav je, da se njegova 25 letnica združuje z današnjim slavljem. Prosil sem Boga in ga prosim, naj po Mariji vodi usodo Slovenske krajine tako, da se bodo njeni prebivalci v svobodni domači državi Jugoslaviji vedno počutili zadovoljne in srečne, zavedajoč se, da je tukaj v verskem, gospodarskem in političnem oziru za nje najbolj preskrbljeno. V smislu teh želj in prošelj, ki naj jih Bog izpolni in usliši, vsem zborovalcem pozdrav in blagoslov! Ivan Jožef, apostolski administrator.“

Vredništvo v Lendavi hš. 67, uprava v Črensovcih, Slov. Krajina.

Letna naročnina v državi 30 Din., mesečno 2-50 Din., v inozemstvu 72 Din., mesečno 6 Din. z M. Listom letno 100 Din. Na skupni naslov pri širitelaj v državi je letna naročnina 24 Din., mesečna 2 Din. — Plaćati se mora naprej. Štev. položnice 11806. Rokopisi se ne vraćajo. — Cena oglasov: Cela stran 800 Din., pol stran 400 Din. i tak niže. Poslano i med tekstom vsaka reć 2 D., mali oglasi dō 10 reć 5 Din., viševsaka reć 1-50 Din.

Spravišče.

Po božji službi, pri šteroj so dvorili dekan Jerič, župnik Zdravec, kaplan Rous i bogoslovca Djuran i Gutman, se je krasno zaspevala pred Najsvejšim zahvalna pesem: Tebe Boga hvalimo. Vse pesmi so se popevale od jezera-jezernoga naroda pobožno, genljivo, vsa hvala gospodom kantorom: Žizek Jožki domačemi za vodstvo, Dominki tórjanskomi i Balaziči polanskomi za pomoč, g. Lutar Štefani črensovskomi šolskomi upraviteli za organizacijo pri spevanji i godbi pa g. Casar Vinki, gančkomi šol. upraviteli za njegov krasen zbor, ki je pri banketi že glasno priznanje i bio vreden velikoga darila od strani g. ministra dr. Korošca. Zatem se je začelo zborovanje, štero je odpro Klekl Jožef, urednik Novin s sledečimi pozdravnimi rečmi: „Otvaram te veličastni tabor. Naj se mi dovoli, da v domači reči pozdravim naš narod. „Bratje i sestre! Obhajamo osvetek lubezni. Lubezen je delala, je trpela, se je žrtvovala, da bi Slovenska krajina prišla do svojih pravic, štere njej idejo po božjem zakoni. Ar lubezen nikdar ne vmerje, je morala zmagati i prišli smo s svojimi brati v lastno narodno državo. I v njej smo prišli do pravic i dobrot v 20 letaj obstoja, kakših prle 1000 let ne smo mogli dobiti. So to verske, so to prosvetne, so to narodne, so to politične i vse druge pravice, štere nam idejo. Zgled g. dr. Korošca je za sebov potegno sinove i hčere Slov. krajine, da so začele borbo iz lubezni — brez-

Dr. Korošec Slovenskoj krajini i njenomi voditeli Klekli.

Draga Slovenska krajina! Stoletja in stoletja po smrti kneza Koclja te nismo smeli pritiskiti na svoje srce. Kakor mlada nevesta si nam bili skrivna in odtegnjena, naša ljubezen je morala biti ponižna in tiha. Šele pred 20. leti si se nam smela pridružiti in videli smo tvojo lepoto, tvojo dobroto in tvojo zvestobo. Danes slavimo na teh blagoslovljenih tleh Slovenske krajine 20 letnico, odkar si se pridružila Sloveniji in Jugoslaviji. Sedaj si naša in nihče te nam ne more več vzeti, in nam te tudi nihče vzel ne bo! (Navdušeno odobravanje!)

Nekateri mislijo in trdijo, da smo mi slovenski JRZ-ovci pričeli s svojimi tabori in govori nekako volivno borbo. Daleč od cilja! Kdor tako misli, se zelo moti. Mi ne stojimo v volivni dobi. Tabori nam ne služijo za volitve, četudi to ne bi bilo nič hudega, tabori nam služijo, da vsemu svetu dokažemo svoja nacionalna in patriotska čuvstva, da pred vsem svetom priznamo svojo slovensko in jugoslovansko zavednost ter da izjavimo vsem in vsakemu svojo zvestobo in vdanost našemu kralju in vsemu kraljevskemu domu. (Viharno odobravanje.) Te tabore prireja naša stranka JRZ sama, odprta na svoje lastne ljudi in moči, to pa zato, ker nočemo in ne moremo skupaj sedeti z našimi starimi denuncianti, ki so nam opljuvali našo vdanost do države, do naroda in do Cerkve, nočemo pa tudi skupaj sedeti z internacionalnimi brezbožniki, brezdomovinci in prekucuhi. Mi pa smo hvala Bogu, tudi močni in številni dovolj, da sami lahko prirejamo tako veličastne narodne in državoljubne prireditve, kakor so naši tabori. (Navdušeno pritrdjevanje.)

Slovenska krajina je, kakor že ime samo kaže, slovenska zemlja. Imamo pa na tej zemlji tudi nekaj tisočev Madžarov, po statistiki 7.607, a Slovencev je 84.110. Toda teh Madžarov

sovraštva do koga koli — i dnes se zbira okoli istoga dr. Korošca — čeprav so vnogi že pokojni — da se zahvalijo dobromi Bogi za dobleno zmago. Naša proslava je zahvalna proslava Trojednomi Bogi, za podelitev slobode i dobroj Materi Mariji, da nam jo je sprosila. Pod njeno obrambo zročimo zato tudi to zahvalno svečanost, kak smo njej zračali vse naše borbe. To je pomen naše proslave.“

„Čast mi je pri tej priliki naznaniti, da pošljemo vdanostne pozdrave Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kr. Vis. knezu Pavlu i celumu kraljevskemu domu, apostolskemu administratorju Slov. krajine g. dr. Ivanu Jožefu Tomažiču i predsedniku vlade g. dr. Milanu Stojadinoviču. Živel naš kralj! Nato je godba zaigrala našo narodno himno.

Po njej je voditeo spravišča nadaljuvao: „Čast mi je pozdraviti voditelja slov. naroda g. dr. Antona Korošca, ministra notranjih zadev, g. dr. Marka Natlačena, bana dravske banovine, dr. Cukala Franca, stolnoga dekana, namestnika prezvišenega g. knezoškofa in apostolskega administratorja, gg. narodne poslance, banske svetnike in zastopnike vojaške in civilne oblasti, predsednike občin, gasilce, izseljence ter vse mile nam goste.“

Nato se je pojavio na govorniškem odri notrašnji minister g. dr. Anton Korošec. Veliko navdušenje je zajelo ljudstvo, na jezere i jezere zastavic, belih robcev in klobukov se je zamajalo v zraki i ga dugo pozdravljalo. Ves genjen je g. dr. Korošec začeo svoj govor.

mi ne pritiskamo, ampak jih upoštevamo. Mislim, da se noben Madžar, ki živi pri nas v Jugoslaviji, ne pritožuje in ne more pritoževati. Mi smo polni obzirov do narodnih manjšin i izpolnjujemo njih upravičene želje. Mi pa imamo svojo kri tudi onkraj jugoslovansko-madžarske meje, in to so Slovenci, Hrvati in Srbi, torej sestavne dele celotnega jugoslovanskega naroda. Te krvi ne zatajujemo in je kot čisti nacionalisti tudi ne moremo zatajiti. Naj govore številke: Slovencev je na Madžarskem 6078, Bunjencev in Šokcev 150.312, Srbov 6078, tako, da je jugoslovanskega nacionalnega elementa v Madžarski nad 160.000 duš. Ti naši bratje v manjšini si želijo isto, kar želijo Madžari v Jugoslaviji zase. Obojestransko upoštevaje teh želj bi nedavno sklenjeno prijateljstvo samo utrdilo in potem bi bila Madžarska še bližja mirotni organizaciji Male zveze.

Drugod v Sloveniji nimamo židov, pač pa jih je malo število tukaj v Prekmurju, vsega 476. Vseh židov imamo v Jugoslaviji približno 70.000. Zato naj nekaj besed izgovorim tudi o danes perečem židovskem vprašanju. Pri nas v Jugoslaviji, čemur ste vsi priča, ne obstoji židovsko vprašanje. Jugoslavija je izmed redkih držav, katere to vprašanje ne vznemirja. To je najboljši dokaz, da židje pri nas uživajo polno zaščito zakonov, da se židje pri nas tretirajo kot ravnopravni državljani. Vse dobre zakonse se delijo enako židom kakor drugim državljanom, kajpada tudi vse strogosti zakona. Kar pa se tiče priseljevanja židov iz drugih držav, kar je danes na dnevnem redu, pa se držimo tega načela: Nobena država na svetu v današnjih prilikah ne želi, da se ji poveča število njenih manjšin, naj si bo to manjšina jezikovna, verska ali druga. Tega načela se drži tudi kraljevina Jugoslavija. Mislim, da je to v sedanjih prilikah pametno in zelo trezno stališče.

Toda vrnimo se zopet nazaj k Slovincem v Slovenski krajini in k taboru, ki ga danes obhajamo! Vaše glasilo, vaš časopis „Novine Slovenske krajine“ od 4. septembra je navedlo lepo število razlogov, zakaj ste sklicali današnji tabor. Naj navedem samo one, ki se mi zdijo za politični zbor najvažnejše:

1) Ka smo dobili versko slobodščino, ka se nam ne sili na škodo vere drugi jezik, šteroga ne bi razmeli, nego v milom slovenskom materom jeziki se nam glasi boža reč v cerkvi i se vči v šoli;

2) Ka so včakale naše Novine, ki so z ognjom krščanske lubezni zagovarjale pravice našega naroda, 25 letnico svojega obstoja;

3) Ka je naš narod prišo v lastno državo, v šteroj je 20 letah več pripomočkov pridobio, kak prle v stotinaj let;

4) Ka je prišo po agrarnoj reformi do kruha i strehe;

5) Ka se je rešo strašne boljševiške oblasti.

Iz teh razlogov, ki jih navaja vaše glasilo, se razvidi, kako ste veseli, da vam je sedaj v Jugoslaviji omogočeno, da se v popolni svobodi lahko poslužujete milega materinega jezika v cerkvi, šoli, uradu in vsepovsod. Razen tega neprisiljeno in iskreno priznavate, da niste v sjetini let prej dobili toliko pripomočkov za svoj narodni i kulturni razvoj kakor v teku 20. let, odkar ste sinovi in hčere velike Jugoslavije.

Da vas je prišlo toliko število na današnji tabor, je dokaz vaše hvaležnosti napram svoji narodni državi.

Še dva razloga, ki sta navedena v „Novinah“ za obhajanje današnjega tabora, to je hvaležnost, da vas je Bog rešil boljševizma in hvaležnost za 25 letno delovanje „Novin“.

Časi, ko so tudi pri vas kakor po vsej Madžarski zavladale boljševiške oblasti, so bili strašni. Zato si jih tudi nihče več ne želi nazaj. In bodite mirni, oni se tudi več ne vrnejo, kajti Jugoslavija skrbno bdi nad tem, da se pri nas vse razmere razvijajo mirnim putem. Jugoslavija je dovolj močna, da na svoji zemlji ohrani red in mir.

Ta tabor pa naj izreče tudi zahvalo „Novinam“, ki že skozi 25 let budijo med svojim ljudstvom ljubezen do našega jezika in ki imajo največjo zaslugo, da je narod z veseljem prišel v jugoslovansko državo. Duh tišinškega dr. Ivanocija, duh bogojanskega Baše in črensovkega Klekla je vladal in še vlada v teh „Novinah“ in gre neprestano po preizkušenih potih do vsestranskega napredka. (Viharno odobravanje.)

Izmed te trojice si še edini Ti, g. Klekl, živ. Tebi je dal Bog doživeti, da se še udeležiš današnjega tabora, na katerem se je zgrnila vsa Slovenska krajina okoli Tebe, da se Ti zahvali za vse Tvoje delo. In Slovenski krajini se pridružuje tudi vsa Slovenija in vsa Jugoslavija v hvaležnosti za Tvoje narodno in domoljubno delovanje. Nič ne želimo bolj, kakor da semena, ki si jih sejal, vzklijejo v bujno rast in donesejo bogat plod. (Živahne ovacije g. župniku Klekliu.)

Živela Slovenska krajina!
Živela Jugoslavija!
Živela Slovenija!

Govor notrašnjega ministra dr. Korošca je bio ponovno prekinjen z burnim ploskanjem i vzkliki jezeroglave vnožine našemi narodnimi voditeli. Po končanom govoru je v znak zahvale in priznanja dr. Korošec pred vsov vnožino zborovalcov obino prekmurskoga narodnega voditelja Jožefa Klekla, ka je v vnožini vzbudilo novo navdušenje. G.

Klekl se je dr. Korošci zahvalo in nato pozvao vnožino: „Molimo za našega narodnoga voditelja, ostanimo njemu verni in naj se zgodi kajkoli, vsi bomo šli vedno za njim“.

Po viherno pozdravljenom govori dr. Korošca je gd. Antauer Micika, hčerka g. Antauer Eugena, šolskoga upravitelja na Tišini, deklamirala z ognjom svoje nedužne dekliske duše pesem: Kaj je Mura šepetala... Žnjeci sobočkoga sreza so pa prinesli z krasnim spevanjem dožnjek, šteroga je gd. Kodila Gizela izročila g. ministri, ki se ves genjen zahvalo za prisrčno lubezen, štero predstavlja dožnjek pšeničnih vlati... Vsa hvala g. banskomi svetniki Bajlec Franci za organizacijo. Govorili so za tem g. ban, g. dr. Slavič, dr. Klar, po šteroga govori je sledila zborna deklamacija 25 mladine iz črensovke fare, za tem je govoru navdušeno poslanec Benko od narodne zavednosti i državotvornosti našega naroda, ka posvedoči ravno te tabor, šteromi je prineso pozdrav sobočkoga sreza. Zatem je v imeni občine Črensovci pozdravo tabor predsednik občine Horvat Anton, za njim ga je pozdravo izseljenski duhovnik g. Camplin z vnešenimi rečmi, pozvezavši znak tabora, pšenično vlat, z Oltarskim Svestvo, šteroga slavo naznanja na svojih sestankaj, ki so eucharistični sestanki i nazadnje v imeni

Govor bana g. dr. Natlačena na veličastnom slovenskom tabori v Črensovcih.

Dragi Slovinci! Drage Slovenke!

Vaša ožja domovina Slovenska krajina slavi danes 20 letnico svojega osvobođenja, 20 letnico, odkar so se ti vaši lepi kraji rešili izpod tuje oblasti, odkar ste se osvobodili tujega jarma in zadihali svobodo, odkar se je Slovenska krajina združila z ostalim slovenskim ozemljem.

Prav je, da se ob 20 letnici spominjate dogodkov, ki so odločilno vplivali na nadaljnjo usodo Slovenske krajine. S hvaležnostjo se moramo vsi, ves slovenski narod, spominjati ob tej priložnosti onih slovenskih junakov, ki so s tveganjem svojega lastnega življenja pripomogli, da so bili ti lepi kraji, na katerih živi že trinaeststo let slovensko ljudstvo, osvobođeni izpod tujčeve oblasti in priključeni Sloveniji. Čut hvaležnosti pa nas mora ob praznovanju tega jubileja navdajati do vseh onih slovenskih rodoljubov, ki so z neusahljivo in nezlomljivo ljubeznijo do ljudstva, iz katerega so izšli, gojili med tem svojim ljudstvom ljubezen do materinega jezika in zavest pripadnosti k slovenski narodni skupnosti ter na ta način pripomogli, da je ta krajina kljub vsem naporom tujca, da bi jo raznarodil, ostala ne samo po imenu, marveč tudi dejansko slovenska.

Prav pa tudi storimo, ako ob tej prilici pregledamo, kako je Slovenska krajina teh 20 let živela in se razvijala in kaj ji je priključitev k slovenskemu ozemlju in državi Jugoslaviji dobrega prinesla.

Na prosvetnem polju je Slovenska krajina v teh letih lepo napredovala. To nam dokazujejo statistični podatki, iz katerih razvidimo, da se je število oddelkov na ljudskih šolah v obeh okrajih Slovenske krajine od leta 1919 do letos pomnožilo od 164 na 312, da znaša prirastek torej nič manj kakor 148 oddelkov.

Še ugodnejšo sliko nam kaže število učiteljstva, ki ga je bilo v teh krajih leta 1919 — 141 — in ki je zraslo do letošnjega leta na 317, tako da znaša prirastek 176.

Pri tem ne smemo prezreti, da je Slovenska krajina dobila

agrarni interesentov se je zahvalo za izvedbo agrarne reforme širiteo Novin Žizek Miška z Ižekovec.

Ob pol edni je urednik Novin s sledečimi rečmi zaključio veličastni tabor: „Iz globočine srca se zahvaljujem g. dr. Antonu Korošcu, voditelju slov. naroda, g. banu dr. Marku Natlačenu, g. dr. Cukali odposlancu prezv. knezoškofa in zastopnikom vojaške kakor civilne oblasti, g. dr. Slaviču, gasilcem, občinam, mladini, ter vsem našim ljubim gostom za vso ljubezen, ki so nam jo izkazali, ko so počastili naš tabor. Vsa čast in zahvalno priznanje pa bodi narodu Slovenske krajine iz obeh srezov z njegovimi voditelji, da je omogočil to veličastno proslavo“.

Po teh rečaj je jezeromezerna vnožina navdušeno spevala Hej Slovinci naša reč slovenska živo klije... Po odpevanji pesmi med igranjem godbe se je g. minister dr. Korošec podao po sredini tabora do skromnoga uredništva Novin, navdušeno pozdravljen od zbrane vnožine. Med potjov so njemu bogojanski gosti vančarje ponudili en vrtanek, šteroga je z veseljem sprejeo. Gostje so naš vrtanek poskušili i se njim dopao. Ž njim so prišli na uredništvo Novin tudi g. ban, banova gospa i drugi odlični gostje vsi i odtoc po kratkom obiski sprevodili g. dr. Korošca v Naš Dom. Med potjov so mimo defilirali z krepkimi vojaškimi koraki gasilci z svojov godbov.

Šele v svoji novi nacionalni državi Jugoslaviji slovensko šolo, kjer se vaša mladina uči v svojem materinem jeziku in vzgaja v narodnem slovenskem in jugoslovanskem duhu.

Šele Jugoslavija vam je dala prvo srednjo šolo, najprej nižjo, zadnji čas pa popolno gimnazijo, ki omogoča vaši nadarjeni mladini pot do višje izobrazbe in do inteligentnih poklicev.

Ko govorim o napredku, ki ga je bila Slovenska krajina deležna na prosvetnem polju, tudi ne smemo prezreti prosvetne organizacije, ki ste si jo mogli ustvariti šele v svobodni Jugoslaviji.

Kar tiče materialne kulture, bi vas opozoril, da ste potom agrarne reforme dobili v svojo last ozemljo, ki je bila prej graščinska. Izvedlo se je načelo, ki ga je postavil ob ustanovitvi Jugoslavije naš blagopokojni kralj Aleksander I., da naj pripade zemlja tistemu, ki jo obdeluje.

Ko že govorim o kmečki zemlji, naj obrnem vašo pozornost na kmetijsko šolo, ki vam jo je naša banovina ustanovila in zgradila v Rakičanu. Treba je bilo veliko žrtve za to šolo, toda zavedam se, da žrtve za naraščaj naroda, za njegovo mladino niso nikdar prevelike, kajti kakor bomo svoj mladi rod izobrazili i vzgojili, takšna bo bodočnost našega naroda. In namen banovinske kmetijske šole v Rakičanu je, da vzgoji cvet vaših kmečkih sinov, ki bodo čez nekaj let gospodarji in družinski očetje na vaših domovih, v pošene fante, ki bodo ljubili svojo rodno zemljo, ki bodo svojo rodno zemljo z ljubeznijo obdelovali in jo gojili, ki bodo dalje ohranjali v Slovenski krajini jezik materni in narodno zavest, pa tudi zavest, da je Jugoslavija naša skupna domovina, ki nam edina more zagotoviti mirno življenje in vsestranski napredek. Mladenci, ki se bodo vzgajali v tej šoli, se bodo zlasti učili tudi umnega gospodarstva, pravilnega in uspešnega obdelovanja zemlje, da vam bo zemlja boljše rodila in da bodo njeni sadovi lepši in več vredni.

Kar tiče javnih del v Slov. krajini bi vas opozoril, da se gradi na Petanjicah čez Muro nov

veličasten most, ki bo stal banovino približno 5 milijonov dinarjev. Gradimo ta most, da tudi na zunan pokažemo čim tesnejšo povezanost Slo. krajine z ostalim slovenskim ozemljem, da tudi na zunan damo poudarka svoji trdni volji, da je Slovenska krajina končnoveljavno in neločljivo združena s Slovenijo.

Vaša reka Mura ima v veliki meri značaj hudournika. Škoda, ki jo je samo letošnje pomlad napravila na poljih in travnikih ter po vaših naseljih, je ogromna. Regulacija Mure je za Slo. krajino eno najvažnejših in najnujnejših vprašanj. Banovina mora leto za letom žrtvovati ogromno denarja, samo da deloma preprečuje še večjo škodo, da Muro vsaj kolikor toliko zadržuje v njeni dosednji strugi. Samo v letošnjem proračunskem letu znašajo v ta namen predvideni krediti 585 tisoč dinarjev. Zavedam pa se, da s tem denarjem, četudi je znesek primeroma velik, ni mogoče doseči trajne ureditve Mure in trajno preprečiti, da ne bi povzročala ob neurjih ogromne škode. Ako se hočemo lotiti tega vprašanja uspešno, je za to treba v velikem obsegu začeti z regulacijskimi deli. In v prijetnem položaju sem, da vam morem danes s tega mesta objaviti, da je v šestletnem programu javnih del, ki se imajo izvršiti iz štiri milijardnega državnega posojila in iz melioracijskega fonda, določenih 4.560.000 din za regulacijska dela na Muri v naši banovini. Temu znesku je prišteti še znesek 783 tisoč, ki ga bo morala v isti namen prispevati iz svojih sredstev banovina in enak znesek 783 tisoč, kolikor bodo morali prispevati k tem delom interesenti. Potem takem je v šestletnem programu javnih del določenih za samo regulacijo Mure v naši banovini 6.126.000 dinarjev.

Razen tega pa je za melioracijska dela v območju Vodne zadruge v Dolnji Lendavi v šestletnem programu javnih del določenih 5.373.684,22 dinarjev in sicer tako, da se ima v ta namen porabiti iz 4 milijardnega državnega posojila znesek 1 milijon din, iz melioracijskega fonda 3 milij., banovina ima v ta namen prispevati iz svojih sredstev znesek 686.842,11 din in interesenti enak znesek kakor banovina.

Iz teh podatkov, ki sem vam jih ravnokar razložil, razvidite, da se tako banovina kakor tudi država mnogo briga za Slovensko krajino in da ji hoče tako banovina kakor država dati vse ono, kar ji je za uspešen gospo-

darski i kulturni napredek neobhodno potrebno. Naj v tej zvezi še omenim, da je v teku akcija, da dobi Slo. krajina v M. Soboti popolnoma novo in vsem zahtevam današnjega časa ustrezajočo veliko moderno bolnišnico. Upam, da moj optimizem ni prevelik in neupravičljiv in da mi bo že v bližnjem času mogoče začeti z gradnjo te prepotrebne zdravstvene ustanove. Zgradijo nove, moderno urejene bolnišnice, bo banovina doprinesla nov in močan dokaz, da so ji potrebe Slovenske krajine

Govor g. prelata dr. Matija Slaviča.

Veselim se, da vidim v tolikem številu srečne in zadovoljne Prekmurce zbrane ob proslavi 20 letnice osvoboditve. To mi je dokaz, da se Ivanociji in Kiharji niso zastoj trudili s svojim delom za sedanje mejo in so opravili za narod koristno delo.

Banket.

V Našem Domi se je z g. ministrom, dr. A. Korošcem, dr. Cukala Francem, škofovim namestnikom, dr. Natlačen Markom banom, njegovim i drugimi gosti zbral 120 oseb. Med obedom je pozdravo voditelj slovenskega naroda g. dr. Korošca urednik Novin z zahvalnimi rečmi, na štere je g. minister odgovoril: Tebi se mam zahvaliti, da je Slovenska krajina del Slovenije i žive narodno življenje v Jugoslaviji... Vsa dvorana je pri tej pozdravaj zaspevala navdušeno iz celoga srca: Živio, živio... kelko kaplic, telko let...

Sodba od proslave.

Gospod minister dr. Korošec, je dao od proslave sledečo izjavo: Med vsemi letošnjimi tabori je te bio najlepši. Vsi nešteti gospodje so čestitali predsedniku odbora, uredniki Novin na krasnom uspehi, kakšega nišče ne pričaküvao, najmenje pa skriti sovražniki, ki so delali proti njemu z vsemi močmi, da ga preprečijo. A Bog, ki ponizne povišava, je naš ponizen narod povišao, dobra Mati Marija, v štere rojstva osmini se je tabor vršio tik pred godom njenoga imena, je tabor blagoslovila z blagoslovom, ki ga svet ne more dati pa tudi ne vzeti. Hvala dobromi Bogi ž njov i po njej i Njej.

Zahvala.

Najtoplej se zahvalimo vsem, ki so sodelovali, da je nepozabno lepi tabor tak sijajno uspeo v Črensovcih. Vsem Bog plačaj! Vse vzemi pod svoj plašč Mati Marija!

O D B O R.

prav tako pri srcu kakor potrebe kateregakoli dela slovenske domovine. Na ta način pa bomo dosegli, da se bo prebivalstvo Slovenske krajine v višji meri zavedalo svoje pripadnosti k naši slovenski narodni in k naši jugoslovanski državni skupnosti in da bodo postala veže, ki naj nas medsebojno vežejo, čim tesnejše in čim pristrčnejše ter da nas bo vse brez izjeme navdajala želja, naj bi napredovala in procvitala cela naša slovenska in jugoslovanska domovina. Govor g. bana je narod sprejel z navdušenov zahvalnostjov.

Odhod.

Po obedu se je g. minister burno pozdravljen odpelal v Begunje, kje je meo govor na zbrano mladino, g. ban z škofovim namestnikom i drugimi gosti se je pa proti večeri odpelal skoz Soboto domo, gde je bio gost g. župnika Vojkoviča. Pri tej priliki je v svojem govoru zahvalno izjavo, da je tabor v Črensovcih v vsakom pogledu bio popoln. Tu so se poslovili od g. bana, škofovoga namestnika i ostalih gostov gg. Klekl Jožef, predsednik odbora, narodniva poslanca dr. Klar i Benko, banski svetnik Bajlec, župan Sobote Hartner i lendavski župnik Bakan. Veseli narod z Črensovcem se je pa do desete vüre vozo pun zadovolstva v svoje domove.

Na znanje.

Na tabori iznešene lepe govore bomo ob priliki vse objavimo, te čas nam poročajte z ednoga i drugoga mesta, kakši vtis je napravio na vas tabor, kakste kūrili kres, ka delali pri njem pač vse, ka je v zvezi z veličastnim taborom. To je velika zgodovina, naj se popiše prle vse, kak bi se pozabili dogodki.

Slovenski krščanski delavec.

Podpore za delavčove družinske člane.

Delavec, šteri je priglašen okrožnemu uradi za zavarüvanje delavcov, je na pomoč tudi svojim družinskim članom. Tudi tej dobijo v potrebi podporo od okrožnoga urada.

Što je družinski član zavarüvanoga delavca? To so: žena eli mož, deca, oča, mati, bratje, sestre. Ne so pa člani pastorki, neposincvljena deca i tisti, ki so na krüšnom; tej nemajo pravice do podpor. Podpore ob porodi dobi samo žena zavarüvanoga delavca.

Gori našeti družinski člani zavarüvanoga delavca pa majo pravico do podpor samo te, če so največ odvisni od njegovoga zaslužka i nemajo posebnih dohodkov od dela, imovine, pokojnine i spodobno. Tudi morajo živeti vküp v ednom gospodinjstvu i zavarüvanim delavcom.

Kakše podpore majo tej družinski člani?

1. Do brezplačnoga zdravljenja, zdravil, priprav za zdrav-

lenje za 26 tjeđnov, liki samo te, če ma ves te čas zavarüvani delavec pravico do podpore.

2. Do bolnišnice. To pa samo 28 dni v 6 mesecaj za isto bolezen.

3. Do polovične hranarine, dokeč se družinski član zdravi v zdravilišči eli v bolnišnici.

Žena zavarüvanoga delavca ma pravico do podpor za porod, to je do brezplačne babiške pomoči 9 dni, zdravnika i zdravil, obvez i do enkratnoga prispevka za dete 150 dinarov; to pa samo te, če je bio mož pred porodom zavarüvan v ednom leti bar 300 dni eli v 2 leti pred porodom bar 540 dni.

Po smrti zavarüvanoga moža dobijo žene porodne podpore samo te, če so rodile 5 mesecov po smrti i je mož v življenji dosegno 300 dni članstva v ednom leti eli 540 dni članstva v 2 letoma pred smrtjov.

Za družinske člane okrožni urad ne davle pokopnih stroškov.

DELAJSKE NOVICE.

Na Jesenicaj v tovarnaj za železo je vse delavstvo zaprosilo vodstvo tovarne za povišanje plače, ar so se povišale cene za življenjske potrebščine. Na prvo prošnjo je tovarna ne štela vgoditi. Delavske organizacije so zato vse vküp poslate tovarni drugo prošnjo. Majo namen pri svojih zahtevaj tak dugo vztrajati, dokeč ne dosegnejo vgoditev prošnje. Zveza združeni delavcov je za svoje člane ešče pozoseb vložila prošnjo i zahteve, ka se njenim članom po-

pravijo nešterne krivice. — Tovarna se izgovarja, ka nema zadosta naročil i de mogla ešče nadele odpüščati delavstvo. Zdej dela v tovarni okoli 3500 delavcov.

Zlet na Sv. Goro i v Trst je napravila Zveza združeni delavcov (ZZD) 27. i 28. augusta z avtobusi. Zlet je vodo g. kaplan Godina z Jesenic, službo božo za delavce, v romarskoj cerkvi na Sv. Gori pri Gorici je pa opravo g. misijonar Gregor iz Celja.

Glasi iz Slovenske krajine.

Što je vozo naše lüdi na proslavo z sobočkoga sreza? Gospod poslanec Benko Jožef so dali sedem i g. Hartner en aoto na razpologo dva dni za vožnjo se i ta. Se zna brezplačno. Najpristrčnejši Bog plačaj za veliki poklon.

Što je dao aoto Lendavčarom za črensovsko proslavo? Gospod Weiss Žiga, trgovec je dao ednoga tovarnoga i ednoga osebnoga za enkratno vožnjo brezplačno. Najlepša hvala za uslugo.

Bolezenski dopüst je dobo za šest mesecov profesor na sobočkoj gimnaziji, g. Vilko Novak. Gospod profesor se zdravi na

Golniki. Našemi dopisniki, ki je tak jako potreben Slo. krajini, naj dober Bog podeli kem hitrej popolno zdravje.

Smrt dijaka. Sept. 12. je po sprejemih svestv za vmirajoče sladko zaspao v Gospodi Zorko Ladislav, dijak v Beltincih. Naše sožalje starišom, naročnikom našega lista, pokojnoga düšo pa naj osreči večni Bog, prosimo.

Sam cvet je bio oder, sam kras je bio Naš Dom v Črensovcih pri proslavi. Vrle roke deklin i dečkov z cele fare so plele vence duge noči i krasile za proslavo. Posebno mladina iz Dekliški krožkov i Fantovskih odsekov. Bog povrni vsem!

Pred 20 let.

Večer.

Molitev je zamrla in zdelo se je, da je amen trikrat odjeknil od sten, tako žalostno je bil izgovorjen. Odmolili so, tudi za pokojnega očeta, so zmolili očenaš in za Jožeka, najstarejšega, o katerem zna lepega dne priti glas, da ga je podrla krogla ali raztrgala granata.

Nastala je tišina. Kakor da se bojijo jo pretrgati, so vsi za hip postali in se spogledali. Toda oči niso prenesle pogledov. V vseh je ležala žalost, sicer skrita nekje globoko v duši, a v očeh je odsevala tako vidno, da je ni bilo mogoče prezreti.

Sonce je ravno zahajalo kot krvavordeča kepa mesa. Žarki so se razlili po nebu podobni curkom krvi, ki brizgajo iz ran. Petra je spreletela groza, ko je stopil na klop in skoz okno gledal prizor. Čul je, da je Verona odšla v kuhinjo, in čul je tudi materin vzdih. Teh vzdihov ni maral. Spomnili so ga na vojsko in očetovo smrt. Na očeta je rad mislil, na tiste nekdane dni, ko je bil doma in so skupno delali na polju. Kako je oče znal opraviti

vsako delo! Zdej nihče več tako ne dela, zato bolj slabo obrodi, ali pa sploh ne posejejo tako sami, ker očeta več ni, in tudi drugi, ker so doma samo ženske in otroci, ki ne morejo.

Potem je mislil na začetek vojske, kako je zavlada strah med ljudmi. Tolažili so je, da bo kmalu konec. Poklicali so očeta in tisti dan je bil najtežji. Oče se je odpravljaj od jutra in je popoldne odšel. Vsem je bilo tesno pri srcu. Govorili so zelo malo, samo mnogo so hodili po hiši semintja in iz hiše v kuhinjo. Proti poldne so se najprej materi zasvetile tihe solze v očeh. Nato zajokala Veronika na glas. Jožek je odšel iz hiše. Žvižgal je napev narodne pesmi z močnim poudarkom valčkovega takta. Potolažil pa ni ne sebe ne drugih. Ko je oče podajal roko, so imeli vsi solzne oči. Peter je jokal tudi zvečer in mati ga je tako dolgo tolažila, dokler še ni sama zajokala. Polagoma sta skupaj zaspala. Ko so se v jutro prebudili, očeta ni bilo več doma. In v tem je nastala nekaka praznina, ki je z žalostjo napolnila ves dom. Golobi niso več tako veselo grulili, celo krave so imele nekam otožno zamiš-

ljene svoje velike oči. Bundi pa je dva dni zahodil in ko se je nato ves nesrečen vrnil, z repom stisnjenim med noge, ni hotel tisti dan nič jesti.

Nastajal je mrak. Iz daljave se je žalostno vlekel večer. Vleži se, Peter, in se prekrižaj, mu je ljubeče rekla mati, ko je postljala v kotu. Veronika je opravila v kuhinji in si sredi sobe brisala roke.

Peter je voljno odložil suknič, se spustil na ležišče ter je prepustil vse te žalostne stvari in materne vzdih.

Stiskal je roke obrnjene v zglavje, da ni videl niti odseva svetlobe. Toda misli niso popustile.

„Da se nikdar več ne bi prebudil, ko zaspim“, je vzdihnil sam pri sebi. Pa se je ustrašil te želje, ker bi mati spet jokala, kakor takrat ko je prišlo sporočilo očetove smrti. V vojski mora biti smrt zelo nagla. Pride karta: sem zdrav in mi je dobro. In tri dni nato obvestilo smrti. To je bil tisti strašni dan. Peter je dolgo razmišljal, kaj se je tisti dan spremenilo, da je tako strašno zadelo vse. Potem pa je spoznal to v resnici strašno spremembo. Prej so upali na očetovo vrnitev

in pričakovali vsak čas konca vojske. Pa zgodilo se je drugače, ravno nasprotno. Oče je mrtev in vojske ni konec. Še brat je moral iti. Petra je to tako prevzelo, da je večkrat trepetal v grozi, kadar je bil mrak in je mislil na vojsko. To ga je mučilo skoraj vsak večer. Ko je potem zaspal, je nemirno sanjal. Vznemirjali so ga tudi materni vzdih, ki so bili kakor odmev daljnega trpljenja, prestanega v neprespanih nočeh moža in sina med pokanjem granat in žvižganjem krogel tako blizu smrti, da še roke nisi mogel iztegniti in že te je pograbila.

Peter je spal. Zunaj je bila noč jasna in svetla, a kljub temu strašna nekje v daljavi okrog in okrog obdana s krvavo grozo.

Mlatitev.

Vozili so snopje. Šlo je počasno. Ko so pripeljali voz, so najprej čelili in nato metali snopje v parmo. Pri vsaki hiši, kjer so mogli, so tako delali. Zakaj že križi na njivah so bili preštet i vnaprej je bilo izračunano, koliko naj bi kateremu kmetu namlatili. Ce je bilo potem, kakor je oblast pričakovala, so ljudje skrbno skrivali svoje zadovoljstvo

na nezadovoljnimi in jeznimi obrazi, medtem ko je notarjuš ves srdit grozil. Pa ljudje so bili prisiljeni varati na ta način, kajti le tako so prišli do svojega lastnega kruha, ki so si ga s krvavim trudom pridelali, da ga jim skoraj vsega ni vzela oblast za lačno meščanstvo in razpadajočo vojsko.

Peter je verno pomagal materi in Veroni. Mlatil je in metal snopje, da je bil ves oznojen. Toda silno veselje in ponos je čutil v tem delu. Obraz mu je gorel, oči so veselo sijale in s polnimi nosnicami je na široko zajemal sapo. Tako so delali cela dva dni in nekaj vreč zrnja so že poskrili.

Bili so ravno pri južini. Verona je sedela na snopu in Peter je ležec na kupu zgrmaje line s slastjo použival svoj kos kruha, na katerega si je narezal stroke česna, ki ga je osolil.

„Mislim, da bomo srečno opravili, preden se v notarjšiji spomnijo, da vozimo domov.“

Mati si je ogledovala pšenico, ki je bila v parmi že do vrha.

Peter je vstal in stopil k materi: „Letos nam ne bodo nič vzeli. Drugo skrijemo, samo kar bo za seme in do zime za kruh,

Nedela

po Risalaj petnajseta.

Evangelij (Sv. Luka 7). Tisti čas šlo je Jezus v varoš, ki se zove Naim: i šli so z njim vučenice njegovi, i vnožina velika. Gda bi se pa približavalo k varoškim vratam: ovo mrtveca so v nesi, jedinoga sina matere svoje: i ona je bila dovica, i z njov je šla varaška vnožina velika. Štero, gda bi vido Gospod, smilivao se nad njov, i pravo je njej: Ne joči se. I pristopio je, i dotekno se je škrinje (oni pa, ki so ga nesi, stanoli so) i veli: mladenec, tebi pravim, stani gori. I gori se je opravo, ki je bio mrtev i začeo je gucati, i dao ga je materi njegovoj. Obisao je pa vse strah, i zvišavali so Boga, govoreći: ka je veliki Prorok gori stano med nami; i ka je Bog pohodo lüstvo svoje.

Sv. Augustin ete reči piše k tomi evangeliumi: „Dovica mati se je veselila obüjenomi mladenci, dušam lüdi, zbüjenim den za dnevom, se pa veseli Matičerkev. Mladenec je mrtev bio v teli, lüde pa na duši. Onoga vidna smrt se je vidno objokavala, teh nevidna smrt se pa niti ne iskala, niti ne opazila. Tisti je te iskao, ki je poznao mrtvece. On jedini je poznao mrtvece, ki jedini njim mogo dati življenje. Če najpre ne bi prišlo, da je zbüdi od mrtvih, apostol ne bi pravo: Stani, ki spiš, i zbüdi se od mrtvih i presveti te Kristuš“.

To so reči sv. Augustina i vsem jasno svedoči od Jezusove lübezni, štera išče zgublene, mrtve ovce, to je v smrtne grehe okovane grešnike, da je zbüdi na življenje milošče.

Koliko lüdi je bilo na Črensoyskom tabori. Gda je g. minister, dr. Korošec držao svoj govor, je izjavo: več vas je tu, kak petnajsetjezero. A g. minister je vido samo pred sebov zbrano vnožino, ne pa neštete jezere desno i levo kre cerkve, kama ne mogo poglednoti. Nad 20 jezero dobroga našega naroda se je zbralo pri toj krasnoj slovesnosti. Bog ga obdrži v toj lübezni do Boga i svojih krščanskih voditelov.

Koliko reditelov je bilo na tabori? Dvesto. Voditeo njihov je bio akademik g. Cigan Jožef iz Črensovec. Navodila je pa davalo osrednje vodstvo reditelov po g. Krambergeri iz Maribora. Vsem prisrčni Bog plati. Krasen red je bio pri proslavi.

Što so pa kühale za banket? Pod vodstvom gospe dr. Klara, narodnoga poslanca, gospa Lütar Štefana, šol. upravitela v Črensovcih ino gospodičine

toliko pokazemo in tega nam ne morejo vzeti.“

Sonce je močno pripekalo upito v dvorišče, kjer je stal voz. Nad hišami v veliki višini sta mirno krožila dva štrka.

Tedaj so začuli, kako je k sosedovim kričala neka ženska, da notarjaš hodi gledat, če ljudje ne čelijo. In povsod si zapiše. Vsi so prebledeli. Nekdo je moral javiti! Potegnili so voz do gumla, zgrnili zrnje, kar ga je bilo na tleh k steni, in Peter je začel naglo metati snopje z voza.

Zametali so zrnje s snopjom, poskrili cepé in se mirno odpravljali na njivo, da bi tako zabrisali vsako sled o mlatitvi.

Notarjoš je pogledal k določenim hišam, se povsod drl nad ženskami in če so priznale ali ne, je zapisal v svojo beležnico grožnjo, ki jo je nameraval izvršiti.

Peter je mislil vpreči, ko se je pri njem pojavil v belem klobuku in z napihnjenim obrazom.

„Kje je mati? Mlatili ste, kam ste skrili zrnje?“ In že je bil pri snopju in začel razmetavati kup. Pa ko je videl, da so vlati cele, se je obrnil v parmo, toda tam na svojo jezo snopa ni mogel izvleči.“

Brumen Micika z Črensovec, kuharica na farofi, Jerič Maričika, sestra gospoda dekana v Turnišči i Berden Trezika, sestra g. duhovnika hotiškoga. Vse je bilo tak lepo i dobro pripravljeno, da je izvalo popolno zadovolnost vseh, posebno gibanice naše so tak zaslovene, da je mil. gospa banova celo zaprosile za recept. Na „Menü“, to je jedilni list je bilo natipkano med drugim: „Hamica z belicami“, „Povitice: kisilakove, jabolčne, zeljeve“, „Gudek s kisilim zeljom“. Gospodje so izrazili svoje začudenje, da tak lepe slovenske izraze mamo za jestvino. — Vsem gospam i gospodičinam se iz srca zahvalimo za velikanske trüde, štere so na sebe vzele pri pripravah za banket. Hvala tüdi vsem, ki so njim v kühnji pomagale.

Delovni odbor za proslavo. Pod vodstvom urednika Novin so štirje akademiki črensovski z vsov požrtvovalnostjov vršili velikanski poseo za proslavo. To so bili: Cigan Jožef, Rous Matjaš, Kolenko Štefan i bogoslovec Kolenko Ivan. Ka so ti mladi gospodje za trüda na sebe vzeli, se sploh ne da povedati. Bog njim povrni trüde, kak tüdi vsem njihovim pomagačom.

Gde so pa bili naši širitelje pri proslavi? Okoli sto se jih je zbralo pri proslavi i dobili vso dvorbo pri Kolenko Ivani. Sto lüdem je dala ta dobra hiša pa zraven še godbi i drugim obiskovalcom hrano trikrat, njim poskrbela stan i vu vsem njim šla na roko. Puni zadovolstva so se vrnoli širitelje v svoje domove z rečmi: te dobrote nikdar ne pozabimo. Kumi i botri pa vsem pomagačom izreče vročo zahvalo urednik Novin.

Kobilje. Dvajsetletnico oslobojenja je proslavilo prosvetno društvo v Kobilji 10. sept. večer z velikim kresom sredi vesi pri cerkvi, kje se je zbralo okoli 400 lüdi. Kres se je začeo ob 7 i je goro do 10. Pri kresi je bio govor od naših slovenskih voditelov v lübezni do Boga i naroda. S toj lübeznostjov je postao naš narod močen katoličanski steber, ki ga ne bo premagao sovražnik. Zaspelali smo tüdi nekaj slovenskih pesmi, med temi tüdi Hej Slovenci. Kresne slovesnosti so se vdeležili tüdi gasilci i učitelje s šolskov mladinov. Š. upravitel g. Novak so nam zaigrali nekaj slovenskih pesmi na ročne harmonike. S tem smo zaključili kres i se pripravljali za drugi den na

„Bom vam pokazal mlatiti in skrivati zrnje,“ je kričal in pisal v beležnico.

Mati se je opogumila: „Kaj govorite! Kakšno je snopje, ki ste ga razmetali? Zakaj nas ovirate pri delu, ko tako težko opravimo sami. Svinjarji, ko nam še živeti ne pustite!“

„Pospravite to nazaj“, je pokazal na razmetane snope. „Pri mlatitvi pa se vidimo.“

In odšel je osramočen in jezen, ker svojega namena ni dosegel.

„Samo straši, ne more nam pa nič“, se je tolažila mati. Verona je prestrašeno gledala proti cesti, kamor je notarjoš izginil, Peter pa je bil tako jezen na njega, da je zatrdno vedel, da bi se zakadil vanj, če ne bitako naglo pobegnili.

Ko so potem brnele mlatilnice in so ljudje s strahom in veseljem pričakovali, koliko jim bodo prinesli njihovi siromašni pridelki, je notarjoš odredil, da se pri vseh osumljenih hišah polovica pridelka odda za državo. Ne prošnja, ne kletev in grožnja ni pomagala.

In Peter je tedaj spoznal, da je vojna prekletstvo. (Dale.)

Izseljenski duhovnik Ivan Camplin sprejema v nedelo 25. septembra od 10—12 vori v Delavskom domi v M. Soboti prošnje tistih, ki majo koga v Franciji.

proslavo 20 letnice v Črensovc. Odbor Prosvetnoga društva se iskreno zahvali firmi Našički, ki nam je darüvala nekaj voz drv za kres.

Polana. Težko smo čakali veseli večer 10. sept., gda smo zažgali kresove. Še bole težko smo po čakali i se veselili 11. septembra. To je bio za nas v Slovenskoj krajini veseli den, den 20 letnice oslobodjenja. Mi Polančarje smo vsi šli v Črensovec, nej je ostalo mlado i nej staro doma, vse se veselilo tomi lepomi dnevi. Polančarje smo dali 3 vozove: trlje, prelje i tkalca. Trlje so bile ženske. Za prelje smo meli mlade dekile, štere so lepo spevale i prele. Čuo sem pa ano par gornjij žensk, ko so si gučale, joj da je pa te tkalec fejš, pa kak lepo belo prejo ma. Bila je še 11. septembra 25 letnica „Novin“, našega dobroga slovenskoga lista, šteri nam i našim dragim izseljencom prinaša dober krščanski duh. Dragi g. urednik, Bog vas živi ob toj 25 letnici i Bog vas naj živi, da bi še 50 i 100 letnico obhajali tak slovesno, kak ste 25 letnico obhajali 11. sept. Bog vas živi!“ — Polančar.

Izročitev dožnjeka

g. ministri dr. Antoni Korošci.

Po staroj navadi Slov. krajine, gda se požnja zadnja pšenica, se z njenih vlatih splete venec, zmes se devajo polske rože, i te venec nesejo žnjeci z veselim spevanjom gospodari i njemi ga poklonijo. Te ga shrani do nove žetve i novoga dožnjeka. Žetva je končana, po trüdaj i borbaj je prišla zmaga, zaslužil si je venec.

To lepo navado Slov. krajine so v zvišenom pomeni žnjeci z sobočkoga sreza ponovili na proslavi i zročili gospodari, dr. Korošci, predstavniki države dožnjek v zahvalo, ka je borba za slobodčino dokončana, zaslužilo si je gospodar borec venec.

Dr. Antonu Korošcu, voditelju slov. naroda

oh 25 letnici „Novin“ in 20 letnici osvobojenja ob izročitvi dožnjeka Slovenske krajine je deklamirala Kodilova Gizela:

Ko zlate pšenične poljane bo božji dobroti v poletni toploti povsem dozore in žnjeci po žetvi končani že zadnji snop v križ nalože, žanjice en dožnjek spleto, ki s petjem in hojo radostno domov ga neso.

Bogu, gospodarju rasti, ki daje nam žetev obilno, ta dožnjek v zahvalo pletu, da toče in druge nesreče na polju ni blo.

Pa tüdi, da Oče naš dobri nebeški to hišo, kjer dožnjek se hrani, do novega dožnjeka vsake nesreče in zlega obrani.

Tüdi na Vaših poljanah, voditelj naš blagi, je žetev najtežja končana. Sotvorec odlični

te naše velike in lepe države ste bili.

In vemo, da trudov in znoja

obilno v stvaritev ste njeno izlili, pri tem pa še čašo bridkosti do dna prav izpili.

A žetev je vendarle srečno končana in v novi državi svoboda nam dana.

Zato Vam ta dožnjek poklanjamo sredi zelene poljane kot dar vse Slovenske krajine. Hvaležnosti srčne, ljubezni iskrene in vdanosti verne

našega ljudstva naj znak Vam bo to.

Bog vsemogočni, držav gospodar, pa sad žetve Vaše do novega dožnjeka

vsake nesreče naj čuva vsekdar.

Velika tombola v Soboti.

Prosvetno društvo v Murski Soboti priredi 9. oktobra letos veliko tombolo, ki bo dosedaj v Prekmurju izmed vseh največja. Ta dan morate priti vsi v Sobotu, saj domov se boste lahko peljali z novim motornim kolešom „Zündapp“ DB Luxus 200 ccm, ki stane 9500 din, ali pa na katerem izmed deseterih koles. Mogoče Vam sreča nakloni šivalni stroj ali slamoreznico. Domov boste lahko šli oblečeni v novo obleko — možki v možko, ženske v žensko, obuti v nove zimske čevlje in pokriti z novim hubertus plaščem. Če vam bo mrzlo, si boste lahko kurili z klatrom drv in si pekli potice z vreče moke. To so naše tombole. Razen teh pa še čaka na srečne izbranice nad 1000 drugih lepih dobitkov. Vrednost vseh dobitkov presega 35000 dinarjev, cena srečki pa samo 3 dinarje. Zato 9. oktobra vsi v Sobotu. Vsaj tri dinarje prinesite s seboj pa se boste lahko bogati vrnili domov.

Službena naznanila

Zimska kmetijska šola v Sv. Jurju ob j. ž. I. tečaj te zimske kmetijske šole prične dne 3. novembra 1938. ter traja do 31. marca 1939. I. isti učenci bodo prihodnje leto sprejeti v II. tečaj, ki bo ravnotako petmesečen.

V zimske šole bodo sprejeti zdravi, najmanj 16 let stari sinovi kmečkih starišev, določeni, da ostanejo na domači kmetiji. Gojenci stanujejo v zavodu, kjer dobe vso oskrbo. Lastnoročne pisane prošnje, kolekovane z 10 din banovinsim kolekom, je poslati ravnateljstvu kmetijske šole v Sv. Jurju ob j. ž. najpozneje do 1. oktobra 1938. Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o npravnosti, izjave staršev, odnosno varuha (ban. kolek 4 din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja in da ostane prosilec po dokončani šoli na domači kmetiji; končno davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini neposrednih davkov, kar je potrebno za dosego banovinskega prispevka. Navešti je tüdi točen naslov prosilca in zadnjo pošto. — Oskrbnina znaša mesečno od 100 do 300 din in se določi po premoženjskih razmerah starišev.

Prednost zimske šole je v tem, da se kmečki sinovi v zimskih mesecih teoretično in deloma praktično izobrazijo v vseh kmetijskih panogah, poleti pa pomagajo doma na kmetiji, da ni treba gospodarju najeti drugih delavcev; druga prednost pa, da gospodar lažje poravna oskrbnino v enem letu za pet mesecev, kot za enajst in pol meseca.

Kmečki fantje, ki se zanimajo za tako kmečko izobrazbo, naj čimprej vložijo svoje prošnje na gornji zavod.

„Po § 85 pravilnika o banovinskem proračunu dravske banovine za leto 1938/39 Službeni list 161/26 od 30. marca 1938 se plačuje za nošenje strelnega orožja letna banovinska taksa v iz-

Obsedno stanje v nemških pokrajinah na Češkom.

Praška vlada je razglasila nagli sod v petih pokrajinah sudetskih, gde prebivajo većinoma Nemci. Politični shodi so prepovedani. Nemška stranka se zavolo toga nešče poganjati s praškov vladov, nego zahteva plebiscit, to je lüdsko glasanje. Nemška stranka je zahtevala, da se ob-

Hitlerov govor v Nürnbergu.

Narodno socialistična stranka je obdržala svoj velikanski kongres v Nürnbergu. Na tom kongresi je gučao kancler Hitler od politike Nemčije. Svet je bio najbole radoveden, ka bo povedao od Nemcov v Češkoj. I po-

nosu 50% državne takse 25 din od vsakega komada orožja, katera mora biti plačana najkasneje do konca septembra vsakega leta.

Kdor ne bo predložil orožnega lista in plačal letne banovinske takse do 30. septembra, bo kaznovan po § 97 zgoraj citiranega pravilnika.

Dr. Bratina, sreski načelnik.

Na osnovi po ministrstvu trgovine in industrije, osrednji upravi za mere in dragocene kovine v Beogradu z dne 5. I. 1938 stev. 5822 odobrenega delovnega programa se bo vršilo pregledovanje in žigosanje sodov pri postaji za kontrolo sodov v Murski Soboti dne 8. in 10. oktobra, 8. novembra in 10. decembra 1938.

Dr. Bratina, sreski načelnik.

Što so yse obiskali našo proslavo?

Poleg že imenüvanih gospodov naj navedemo še sledeće: dr. Josip Leskovar, bivši predsednik oblastnoga odbora v Maribori, Gomilšek Franc, svetnik i dekan pri sv. Benediktu v Slov. goricah, Snoj, zastopnik gasilske zveze, O. Kazimir Zakrajšek, predsednik Rafaelove družbe iz Ljubljane, Ivo Zobec, ravnatelj gimnazije v Soboti, dr. Košan, predstojnik sodišča v Lendavi, 32 duhovnikov, lepo številno bogoslovcov, dr. Sesardič, dr. Oršič, dr. Korbar, šol. upravitelje Julij Kontler, Tratnjek Dayorin, Lutar Štefan, Casar Vinko, Kočar Karol i veliko številu učitelstva, šol. nadzornik Mikuš, ravnatelj kmet. šole ing. Mikuš iz Rakičana, Klobučar, apotekar iz Beltince, preds. gasilske župe Némethy iz Lendave, dr. Maks Peterlin i Jezovšek Vladimir, kr. notara, Horvat Janko, pripravnik kral. notara, Horvat Joško i Stanko, cestna nadzornika, dr. Brandieu, Ivanuša Franjo, upravnik pošte Lendava, Hrastelj, ravnatelj Cirilove tiskarne v Maribori, ing. Maček, upravnik velepos. iz Beltince, Baša Ignac, veterinar Beltinci, orožniška kapetana Vatovec i Legat, veliko številu predsednikov občin med njimi Hartner iz Sobotu, Bačić iz Lendave, Vezir iz Martjanec, banskiva svetnika Bačić i Štubec, pa nešteti drugi inteligenti, poleg našega vernoga naroda Slov. krajine i milih gostov iz Štajerske.

CENE.

Penezl. Holandski ranjški 24 din, Nemška marka 17-50 din, Švicarski frank 10 din, Angleški funt 214 din, Amerikanski dolar 43-50 din, Francoski frank 1-20 din, Češka krona 1-50 din, Talijanska lira 2-30 din.

Živina. Jünci 1. vrste 5-50—6 din, 2. vrste 5-50 din, telice 1. vrste 6-6-25 din, 2. vrste 5-50 din, krave 1. vrste 5-50 din, 2. vrste 5 din, 3. vrste 4-50 din, teoci 1. vrste 8 din, 2. vrste 7 din, svinje-speharice 10 din, pršutarice 9 din za 1 kg živé vage. Mladi prasci 7-8 tjednov stari 140—210 din komad.

Meso i mesni izdelki. Govedina 1. vrste 10—12 din, 2. vrsta 9—11 din, svinjsko meso 14—16 din, süha slanina 22—26 din, svinjska mast 19 din; čisti med 24—26 din, govenske sirove kože 7—9 din, teleće kože 10 din, svinjske kože 6 din za 1 kg.

Zrnje v Sloveniji. Pšenica 150 din, ječmen 130 din, žito 135 din.

K odaji je posestvo 30 plügov v vesi Grlava i tüdi gorice v Jeruzalemi. Vse odam z inventarom vred. Poslopje zidano novo. Zglasite se pri MAKOVEC ANTON, Grlava p. Križevci pri Ljutomeri.

Nadmlinarja samostojnega in veččega išče za takoj paromlin. Ponudbe poslati na upravo lista.

vedao je odločno, da Nemci v Češkoj morejo priti do svojih pravic i če bi si te sami ne bi mogli priboriti, de njim pomagala Nemčija. S temi rečmi je migno na možnost bojne.